

місцевого значення, загалом розбудові громадянського суспільства в Україні сприятиме виконання щорічних планів заходів щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, затверджених розпорядженнями Кабінету Міністрів України.

Список використаних джерел

1. Літкевич В. Політика держави щодо громадянського суспільства: необхідність переформатування /В. Літкевич // Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (12 грудня 2013 р., м. Київ) / упоряд. В. М. Яблонський, О. А. Корнієвський, П. Ф. Вознюк; за заг. ред. О. А. Корнієвського. – К. : НІСД, 2014. – 192 с. – (Сер. «Громадянське суспільство», вип. 1).

2. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки (затверджена Указом Президента України від 26 лютого 2016 р. № 68/2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>

3. Оприлюднено для коментарів проект звіту про виконання плану заходів на 2016 рік з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/news/article/show/3298

4. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Балакірева О. М., Бондар Т. В. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського. – К. : НІСД, 2017. – 56 с.

6. Самойленко С. Координація комунікативної діяльності органів виконавчої влади: стан та шляхи вдосконалення / С. Самойленко // Запровадження комунікації органів державної влади : зб. мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд. А.В. Баровська. – К. : Фенікс, 2016. – 192 с.

*Кісловський Андрій Вячеславович, аспірант кафедри конституційного права,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
депутат Одеської міської ради*

ДО ПИТАННЯ СТРУКТУРИ СТАТУТІВ МІСЬКИХ ГРОМАД

На початку 2000-х років в Україні дуже активно обговорювалось питання оптимальної структури статутів територіальних громад у цілому та статутів міських громад зокрема. Це було пов'язано з тим, що у цей період більшість територіальних громад українських міст вели роботу над своїми статутами. Також актуальним було питання модельних статутів територіальних громад,

більшість з розробок у цьому напрямі стосувалось необхідності наявності не одного, а кількох модельних статутів територіальних громад – окремо міста, окремо села і селища. Деякі автори пропонували не тільки відокремлювати статuti територіальних громад міст від статутів територіальних громад сіл та селищ, але й звертати увагу на те, яку кількість мешканців має місто. У залежності від цього пропонувались різні підходи до статутів міських громад.

В сучасній юридичній літературі існує думка, що «нормативно-правовий акт повинен мати достатньо визначений предмет регулювання і бути розрахованим на упорядкування однорідних суспільних відносин» [1, с. 215]. Якщо аналізувати статuti територіальних громад міст, то з виконанням цього правила наразі є значні проблеми. Адже Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» не є детальним по відношенню до статутної сфери регулювання. Немає з цього приводу і підзаконних актів, у т.ч. модельних статутів. А тому кожна міська громада вирішує це питання на свій розсуд, і однакових статутів міських громад в Україні немає.

Також автори зазначають, що нормативно-правовий акт має вирішувати всі питання, пов'язані з регулюванням цих відносин, таким чином, не повинно бути прогалин у законодавстві [1, с. 215]. Знов-таки, статuti територіальних громад, особливо територіальних громад міст, не можуть бути дуже великими за обсягом. А тому навряд чи можливо вирішити усі питання в них, не використовуючи бланкетних та відсилкових норм. З цієї точки зору можна рекомендувати поширювати впроваджену у м. Харків практику додатків до статутів.

Ця пропозиція дещо входить у протиріччя з думкою авторського колективу цитованого вище підручника. Так, автори зазначають, що «нормативний акт за можливості не повинен містити виноски, винятки і т.ін. Вирішенню цих проблем сприяє певна структура нормативного акта, спрямована на побудову логічно послідовного викладу акта. Структура правового документа - це його внутрішня будова. Будь який правовий документ містить, як правило, три частини: вступну, основну та заключну. Так, великі за розміром нормативні акти можуть складатися із загальної та особливої, вступної та постановляючої частин; преамбули, значення термінів і понять та змістовної частини» [1, с. 215]. По-перше зауважимо, що додатки до статутів територіальних громад міст як раз і можуть розглядатися як «виноски», але вони є вкрай необхідними, що робить можливим порушення цього правила. По-друге, з приводу структури статутів громад в Україні поки що не випрацьовано єдиного підходу. Особливо різноманітними є статuti територіальних громад міст. Деякі міста включають до преамбули історичну інформацію, деякі обмежуються цитуванням норм Конституції та Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Деякі статuti міських громад мають на початку статтю з термінами, що застосовуються у подальших частинах статуту, деякі – ні. Як вже згадувалось вище, деякі статuti міських громад мають додатки, деякі – ні. Майже усі статuti територіальних громад міст поділяються

на статті, але інколи ці статті мають свої власні назви, інколи – не мають. Час від часу статті угруповуються в розділи, а час від часу – у глави.

Цікаво, що наразі в юридичній літературі майже не існує комплексних розробок проблематики структури статуту міської громади. Натомість автори надають перевагу формулюванню рекомендацій щодо оптимального закріплення у статуті міської територіальної громади того чи іншого питання, не формулюючи всеохоплюючих рекомендацій. Наприклад, Н.В. Мішина у низці своїх праць звернула увагу на те, як оптимально закріпити у статутах міських громад питання створення та функціонування органів самоорганізації населення (дивись [2; 3]). І.В. Ідесіс у своїх працях сформулювала низку положень щодо статутів міських громад загального характеру, наприклад:

- удосконалила визначення поняття «статут територіальної громади міста» - це підзаконний нормативно-правовий акт, що ухвалюється міською радою з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей міського самоврядування та регламентації колективної участі членів територіальної громади у його здійсненні;

- запропонувала ввести у науковий обіг поняття «концепція статуту територіальної громади», обґрунтувавши, що концепція має розроблятися з урахуванням теорій місцевого самоврядування та кращого національного досвіду застосування статутів територіальних громад у містах, а також відмінності Концепції від моделі статутів територіальних громад міст, та доцільність її впровадження на загальнодержавному рівні;

- виявила та запропонувала виокремлювати дві концепції статутів територіальних громад міст (дивись [4; 5]).

Що ж до питання структури статутів територіальних громад міст, то І.В. Ідесіс лише зосередила увагу на тому, як оптимально врегулювати у статутах територіальних громад міст питання участі членів територіальної громади у місцевому самоврядуванні.

Аналогічних прикладів дуже багато, а тому перспективи подальших напрацювань у цьому напрямі полягають у формулюванні комплексних пропозицій щодо структури статутів міських територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2016. – 392 с.

2. Мішина Н. В. Законопроекти для розвитку локальної демократії в Україні / Н. В. Мішина // Юридичний вісник. – 2014. – № 2. – С. 36-40.

3. Мішина Н. В. Конституційна регламентація місцевого самоврядування в Україні: сучасність та перспективи / Н. В. Мішина // Публічне право. – 2015. - №3. – С. 67-72.

4. Ідесіс І. В. Статути територіальних громад міст – «місцеві конституції»? / І. В. Ідесіс // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – № 5. – Т. 1. – С. 71–74.

5. Ідесіс І.В. Статути територіальних громад українських міст: проблеми теорії та практики : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / І.В. Ідесіс. – Ужгород, 2016. – 222 с.

*Линдюк Святослав Степанович, аспірант
кафедри конституційного права України*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРІВНЯННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД З ІНШИМИ ВИДАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Одним із видів юридичної відповідальності депутатів місцевих рад є конституційна відповідальність, дослідження якої залишається до кінця не розкритим. Вона становить собою відповідальність за порушення конституційного законодавства, зокрема таким є Розділ XI “Міське самоврядування” Конституції України. Однак для того, щоб дослідити цей інститут всесторонньо є необхідність у його порівнянні з іншими видами юридичної відповідальності, за які несуть відповідальність депутати місцевих рад.

Залежно від галузі, до якої належить юридична відповідальність, виділяють наступні її види: кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, дисциплінарну, матеріальну.

Підстави настання кримінальної відповідальності за діяння вчинене суб’єктом кримінально-правової відповідальності передбачаються Кримінальним кодексом України [1]. В Кодексі не передбачається окремих складів злочинів за порушення норм Регламенту місцевої ради чи інших нормативно-правових актів даного представницького органу. Аналогічна ситуація із Регламентом іншого представницького органу - Регламенту Верховної Ради України. Але в той же час, в разі вчинення злочину й набрання законної сили обвинувальним вироком щодо депутата місцевої ради, чи іншої посадової особи місцевої ради, дана особа, відповідно на вимогу законодавства, не може виконувати свої представницькі функції. Наслідком даної ситуації є дострокове припинення повноважень. В регламентах місцевих рад є місцем формулюванням “повноваження міського голови можуть бути достроково припинені на підставі та у спосіб, передбачені чинним законодавством”, “повноваження міського голови можуть бути достроково припинені на підставі та у спосіб, передбачені чинним законодавством”, що поєднують кримінальну з конституційною відповідальністю.

До депутатів місцевих рад застосовується спеціальна процедура, передбачена ст.31 Закону України “Про статус депутатів місцевих рад” (Особливості повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення депутату місцевої ради), яка передбачає, що повідомлення про